

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

98. An quando contrahentes sunt in eodem gradu duplicato v.g. tam ex parte matris, quam Patris, teneantur in petitione dispensationis illum gradum in eodem genere manifestare? Ex p. 8. tr. 3. res. 60.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

successionem respiciens, est annexa suae causa ex re natura. At vero quando dispensatio est tota simul & in vnicum te acceptum effectum & solutionem vinculi legalis, est ratio omnino diuersa, vti demonstratum est; sed de his *supra*, & alibi dictum est: nunc volui adducere tantum sententiam Gordonii.

RESOL. XCVI.

An qui obtinuit dispensationem cum consanguinea, si alteri copuletur, possit, ista mortuo, vni priori dispensatione? Ex part. 8. tit. 3. Res. 85.

AD hoc dubium affirmatiue respondent Doctores, & inter illos nouissime Perez de *matrimon. disp.* 47. sect. 1. num. 7. quia ait ipse, dispensatio in materia matrimonij est fauor, seu priuilegium quasi absolutum, non respiciens alterum; ad cuius renunciationem necessaria est saltem concedentis acceptatio. Patet, quia renunciatio priuilegiati non mutat voluntatem Praelati concedentis, sed eadem perseuerat; ergo quamdiu non constat de illius mutatione, liberum est priuilegiato mutare voluntatem suam, & priuilegium acceptare. Firmiter nam ad superiorem per se pertinet tam mutatio priuilegiorum, quam concessio, & ab illius consensu per se pendet tam priuilegij effectus, tum etiam effectus, priuilegio contrarius. Ita etiam expedit humanae gubernationi vt omnia ordinatae fiant. Et certe omnes res per qualescunque causas nascitur, per easdem dissoluitur, si dissolubilis sit. Cum ergo ad priuilegij acquisitionem exigatur concedentis, & eius cui conceditur voluntas; similiter ad eius destructionem vtraque desiderabitur. Quare sicut quando aliter coniux vere consentit, & alter sicet vt matrimonium conualecat, satis est, si altero in priori consensu permanente, ille sicet consentiat: ita vt priuilegium, vel dispensatio, cui prius quis renunciauit, conualecat, satis est noua renuncians voluntas superiori manente in pristina voluntate, vt potes, qui nondum renunciationem acceptauit.

2. Hinc resoluit nostrum quaestum Perez n. 10. & sic ait. Quando dispensatione obtenta, vt inter duos consanguineos matrimonium incatur, alter vel vterque alius nuptiis copulatur, relicto illis ad quas dispensatio obtenta est, posse viduos effectus iungi inter se matrimonio virtute prioris dispensationis. Ratio est, quia cum semel ablatum sit impedimentum consanguinitatis, & illi habiles effecti sunt ratione dispensationis praeterita, non est cur ratione sequentis matrimonij impedimentum illud reuiuiscat. Et quamuis tacita fuerit illius dispensationis renunciatio per transitum ad alias nuptias; non tamen fuit a concedente acceptata. Idem dico tamen impedimentum ablatum non sit eo, quod Ordinarius, vel Confessor, cui dispensationis executio commissa est, nondum illam sint executi: quia cum tacita illa renunciatio non sit acceptata, non perit facultas illa ad exequendam dispensationem. Ita ille.

3. Vnde Ochagavia de *sacrament. Matrimon. dispens.* tract. 4. q. 13. n. 12. nostram sententiam etiam docet, & asserit, in casu quo dispensatio obtinetur circa consanguinitatem, vt aliqui eo impedimento legati inter se contrahant, & isti pro tunc non contrahant inter se, sed cum aliis non consanguineis, potest tamen ea matrimonia morte naturali dissoluantur, posse eos ex vi prioris dispensationis inter se contrahere matrimonium, dummodo antiqua causa dispensandi omnino perseueret. Probarur hoc quia ex vi prioris matrimonij ab vtroque celebrati, nullus eorum censetur renunciare graue dispensationis sibi

antiquitus concessa, quia illi recte nouerant posse sibi casum viduitatis accidere, in quo vile foret tale priuilegium, quod etiam in eo euentu videtur habere vim, quo Summus Pontifex dispensationem concedens nouerit eos consanguineos cum aliis extraneis matrimonia contraxisse, quia cum partes sad quas attinet dispensatio, nullo modo renunciauerint dispensationi; Pontifex cognoscens etiam, praedicta matrimonia renunciationem non acceptauit, neque reuocare censetur primam illam gratiam a se commissam.

RESOL. XCVII.

An quando prima dispensatio matrimonij fuit irrita, necessarium sit in secunda mentionem facere de nullitate primae? Ex part. 8. tit. 3. Res. 85.

§. 1. AD hoc dubium sic respondet Sanchez lib. 8. disp. 22. num. 21. asserit enim, quod quando prior dispensatio, priusve priuilegium, sunt irrita, non est necessaria illorum mentio in posteriori; quia cum illa nullius valoris sint, perinde videtur ac si impetrata non essent. Nec enim praestat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum, *reg. non praestat. de regul. iuris in 6.*

2. Limitat tamen hoc, vt intelligatur quoties prius rescriptum irritum fuit impetratum ab vno ex aduersariis, & posterius ab altero. Secus quando vtrumque ab eodem impetratum est; tunc enim est narrandum prius. Sic Menochius de *arbitrariis*, lib. 2. casu 203. sine, ac refert pro se Dominicum *consil.* 141. n. 2. *vers.* in contrarium ostenditur, vbi loquens de literis gratiae, id asserit. Sed ait Menochius ex ipsius ratione colligi idem dicendum esse de iustitia literis. Ita Sanchez.

3. Sed nouissime hanc sententiam non approbat P. Magister Texeda *Theolog. moral. tom. 2. lib. 4. tractatu 3. num. 39.* nam docet in praedicto casu opus non esse mentionem facere de nullitate prioris in secunda dispensatione. *Primo*, quia ad id non compellunt iura, tunc etiam, quia cum prior dispensatio fuerit nulla, nullum effectum operata est, & ideo suppressio, seu taciturnitas in secunda dispensatione nocere nequit, nec obitare, aut impedire valorem dispensationis.

4. Obicit Sanchez, si legitime impetrans priorem gratiam validam, id est, dispensationem, tenetur de illa in secunda mentionem facere; ergo a fortiori tenetur id facere iniustus impetrator, cum non sit peioris conditionis iniustus impetrator, quam legitimus, & iustus. Resp. concessio antecedente, negando consequentiam. Ratio est manifesta, quia ex priori dispensatione cum suum effectum sortita fuerit, redditur secunda dispensatio circa eandem rem difficilior, & ideo necessaria est noua causa, aut illius cognitio, ne Princeps esseatur inuoluntarius, quod tamen non contingit, quando prima dispensatio nulla fuit. Haec Texeda.

RESOL. XCVIII.

An quando contrahentes sunt in eodem gradu duplici, verbi gratias, tam ex parte matris, quam Patris, teneantur in petitione dispensationis illum gradum in eodem genere manifestare? Ex part. 8. tractat. 3. Resol. 60.

§. 1. AFFirmatiuam sententiam tenet Molina de *Iustu. tom. 1. tractat. 2. disp. 161.* vbi sic ait. Illud

PLANA
omnia
O. III. IV. V
E. III

Illud tamen est advertendum, quamvis collaterales eo gradu distent inter se, quo eorum remotior distat à tronco, nihilominus alterum collateralem proximio-rem esse tronco, efficaciter difficiliorem dispensationem in eo gradu, eaque de causa id esse exprimentum in dispensationibus obtinendis, vt validæ sint, nempe vt vtrum comparatione tronci sint in quarto, & tertio gradu insimul, vt vocant, vel in tertio & secundo, aut in alio proximiori. Quia etiam difficilius est dispensatio quando femina proximior est tronco, quam quando est vir, eo quod cum sit comparatione viri, visus de causa debeat eam reuereri, & illa è contrario, cum sit vxor, suscipere debeat virum, id quoque in petitione dispensationis est necessarium exprimentum. Exprimentum quoque est, si duplici ex capite sint consanguinei, nempe ex parte patris & matris, aut etiam simul sint affines, & in quo gradu vtrunque se attingunt. Ita Molina.

2. At contrariam sententiam tenet Magister Texeda in *Theolog. moral. tom. 2. lib. 4. dub. 2. n. 58.* vbi citat Ledesman, Rodriguez, & Vegam, & probat suam sententiam, quia ex illo eodem gradu consanguinitatis duplicatio, affinitatis, &c. solum nascitur vnicum impedimentum; ergo solum vnus gradus exprimentus in litteris impetratoris est. Confirmatur, & explicatur: Ecclesia solum interdicit matrimonium inter coniuges, qui laborant aliquo impedimento ex adductis; ergo cum in narratione litterarum de tali impedimento fiat mentio, nihil aliud restat exprimentum. Antecedens certum est, sed probatur consequentia: quia illa eiusdem gradus multiplicitas est materialis, & valida per accidens respectu intentionis Ecclesiæ, & vinculi ex illa orti. *Secundo*, quia ex pluribus actibus fornicationis eiusdem speciei, & cum eadem persona non nascitur nisi vnica affinitas, quæ solum debet in impetratione explicari, sicut excommunicatus, qui pluribus excommunicationibus est irretitus, consecravit, non tenetur in impetratione dispensationis exprimere pluralitatem consecrationum, sed solum esse irregularem. Et sicut qui ex duplici adulterio natus est, cum vult ad Ordines promoueri, non tenetur impetratione pro dispensatione obtinenda, exprimere se esse adulterinum ex vtroque parente, sed sufficit, & satis est, si dicat esse adulterinum, quod incaute contrarium affirmant aduersarij, quia ex illa duplicata adulterina copula, ex qua natus est, solum nascitur vnicum impedimentum, cuius solum debet Pontifex esse conscius, dum cum tali dispensat: ergo sufficit, & satis est exprimere in narratione solum gradum propinquiorem, ex quo nascitur consanguinitas, vel affinitas, tacendo eius multipliciter.

RESOL. XCIX.

An possit peti dispensatio super aliquo impedimento matrimonij, tacto alio impedimento dispensando? Ex p. 1. tr. 10. Ref. 39.

Sup. hoc in Ref. seq. & lege supra doctrinam Ref. 61. & infra §. vlt. Ref. 116. à principio.

§. 1. **N**egatiue respondet Suarez de legib. lib. 6. c. 24. n. 6. Gurtierrez de matrim. c. 123. n. 21. Sanchez de matrim. tom. 3. lib. 8. disp. 23. n. 2. Sanctarellus var. resol. p. 1. q. 65. Layman in Theol. mor. lib. 1. tract. 4. c. 22. n. 19. Garfias de benef. tom. 2. p. 8. cap. 3. n. 54. & alij. Et ratio est: quia sic decipitur Pontifex: nã putat, petentem vno solo impedimento laborare. 2. Sed contrariã sententiã docet Emanuel Sã verb. dispensatio, n. 16. Hentiq. lib. 12. c. 3. n. 6. in glossa, litt. N. Salas de legib. disp. 20. sect. 15. n. 122. in fin. & alij, vt Nauarrus, Rodrig. Vega, Genuen. apud Garfias vbi supr. n. 53. Vnde, si qui sint simul consanguinei, & affines,

poterunt in quibusdam litteris consanguinitatem proponere, tacta affinitate; & in alijs affinitatem, tacta consanguinitate: & vtraque dispensatio valida erit quoad suum impedimentum. Rationes pro hac sententia, inuenies apud Sanchez, vbi suprã, n. 2. qui in fine sic asserit: [cum hac sententia tot patronos habeat, & rationes non parui momenti, est probabilis; nec potest iuste damnari, qui illam amplecteretur. Et hanc opinionem probabilem esse docet etiam Villalobos in summ. tom. 1. tract. 14. disp. 27. n. 7. At his non obstantibus, hæc opinio est contra praxim, & vsum Romanæ Curie, ex quo infringitur eius probabilitas.]

RESOL. C.

An dispensatio in vno vinculo, absque mentione alterius, sit subreptitia? Sed difficultas maior est, quando in eadem persona duo sunt impedimenta, quorum alterum occultissimum est, ex cuius reuelatione, si sciatur, sequitur persona eo laboranti magnum detrimentum, & alia grauissima damna; quid in tali casu faciendum est? Ex p. 8. tr. 3. Ref. 25.

§. 1. **A**ffirmatiuum sententiam docet Sanchez Sup. hoc in de Marimon. lib. 8. disp. 23. num. 2. nam frequenter asserunt Doctores, non valere dispensationem in vno impedimento, tacto alio, vt patet ex Panormitano in cap. non debet, de consanguinit. & affinit. num. 12. quem multi Summistæ imitantur, & supplement. Gabriel in 4. distinct. 41. art. 3. dub. 7. & in simili Couart, in 4. 2. part. cap. 6. §. 4. num. 11. Possent autem hi authores exponi, vt intelligant non valere, id est, non sufficere, seu non valere ad matrimonium contrahendum: an verò valeat ad vnum impedimentum tollendum, non definire. Sed difficultas, & dura expositio, quia non dicunt, non valere matrimonium, sed non valere dispensationem, & Couart. dicit esse irritam. Denique multi alij authores in proprijs terminis dicunt, talem dispensationem esse subreptitiam. Fundamentum huius sententiæ reducitur ad principium positum, vt dispensatio legitime obtineatur necessarium esse proponi Pontifici totum vinculum dissoludum secundum totam grauitatem, quæ intrinsecè potest dispensationem difficiliorem reddere: vnum autem impedimentum censetur moraliter habere maiorem grauitatem in illo genere, quando est coniunctum alijs, quam solitarie sumptum; ergo. Minor probari solet primò ex cap. ex iuratum, de auctoritat. & vsu pallij quod allegat Panormitan. Sed iudicio meo, nihil, vel parum probat. Item citatur cap. Pastor alis, de priuileg. quod nihil etiam inuat, nec plus valet capite, postulasti, de rescriptis, quod Couart. allegat: nam regula ibi constituta in beneficijs non habet locum in dispensationibus, vt suprã notatum est cum Panormitano, in cap. pen. de prescriptionibus. Denique allegatur cap. 1. de iure, & pace, quoniam ibi dicitur, Funiculus triplex difficultè rumpitur. Responderi autem potest, in præsentia etiam cumulum impedimentorum difficilius tolli, quia vel requirit vnam dispensationem difficiliorem, vel cumulum dispensationum. Ratione igitur probatur illa maior, quia impedimenta simul iuncta sine dubio reddunt personam minus dignam dispensatione, etiam in singulis, vnde etiam simul proposta magis auertunt animam Principis ad concedendum tale matrimonium, vel habitandam talem personam, vt experientia ipsa docet, & per se videtur prudentiæ consentaneum, vnde in remissione penarum,